

Dobová kópia podľa: Bartolomé Esteban Murillo: Cigánska Madona.

Kon.17./ zač. 18. storočia, olej na plátne, 198 x 125 cm, súkromná zbierka

Advent je každoročným obdobím prípravy na príchod Ježiša Krista, ktorý slávime na Vianoce. Prostredníctvom vonkajších znakov a symbolov, ktoré nás v chrámoch počas štyroch adventných nediel postupne uvádzajú do tajomstva vtelenia (adventné kázne, symboly adventného venca či liturgické farby), sme pozvaní k vnútornému zastaveniu a stíšeni sa. Vďaka nemu môžeme v sebe objaviť rozmer ticha, do ktorého popri všetkých iných hlasoch prehovárajúcich do našich životov môže zaznieť aj ten Boží. Popri tlaku médií, zdôrazňujúcich skôr komerčný rozmer vianočných sviatkov, tak môžeme vedome vytvoriť akúsi vnútornú hrádzu, ktorá ochráni náš vnútorný priestor ticha a dovolí nám sústrediť sa pri každodenných povinnostiach na duchovný rozmer nášho života, napríklad prostredníctvom adventného predsavzatie: modlitby v rodine, meditácii Sv. Písma alebo návštevy rorátnych sv. omší.

Obraz je v koncepcii projektu Umenie Ducha zameraného na prezentáciu diel súčasného umenia výnimkou. Toto dielo barokového umenia odkazuje na obdobie, keď rehoľa jezuitov patrila k lídrom a hlavným iniciátorom nových umeleckých koncepcií. Ide o dobovú kópiou obrazu španielskeho barokového umelca Bartolomé Estebana Murilla, ktorý sa narodil pred 400 rokmi, v roku 1617 (originál obrazu sa nachádza v rímskej Galérii Corsini). Ikonografický typ takzvanej Madony lactans predstavuje Madonu dojčiacu malého Ježiška.

Obaja nadväzujú očný kontakt s divákom, čím nás vyzývajú, aby sme zaujali osobný postoj, a zároveň nás pozývajú vstúpiť do tichého

dialógu, do kontemplácie vianočného tajomstva lásky Boha k nám, ku ktorému nás Cirkev počas adventu pozýva vnútorne sa pripraviť.

Kurátor Jozef Ridilla zo Šarišskej galérie v Prešove, kde bolo dielo prezentované, o obraze píše: „Skutočnosť, že preukázateľne ide o kópiu identifikovaného originálneho diela, neznižuje kvalitu samotnej maliarskej práce. Navyše ide o kópiu dobovú, ktorá zachováva všetky podstatné slohové rysy predlohy. ... Kompozícia obrazu je redukovaná takmer na nevyhnutné minimum, čo je pre španielsku sakrálnu maľbu 17. storočia typické. Zvyšuje sa tým monumentálne vyznenie a zintenzívňuje náboženské prežívanie (lebo pozornosť sa koncentruje na podstatný prvok), ktoré v španielskom baroku hraničilo s mystickým zážitkom. ... Matka i dieťa sú bez svätožiary i bez iných znakov svätosti, ide takmer o evokáciu obyčajnej španielskej vidiečanky. Volené maliarske prostriedky spôsobujú, že napriek zjavnej inklinácii k realistickej tradícii španielskej maľby sa Murillova Madona vznáša v akomsi paralelnom, duchovnom svete, čo divák zreteľne pociťuje. Murillov štýl, čitateľný aj v kópii obrazu, sa vyznačuje idealizovanými figúrami, sladkastou atmosférou, idylickou náladou, delikátnymi a lahodnými farebnými odtieňmi a jemnými dotykmi štetca, ktoré generujú prítomnosť akéhosi oparu alebo sfumata, ktoré narúša obrysy. Kvôli tejto kvalite sa tento štýl začal nazývať 'estilo vaporoso' (zahmlený, oparový). V tejto koncepcii sa odráža hlboko emocionálne prežívanie viery.“

Bartolomé Esteban Murillo (1617 – 1682 Sevilla) je významný španielsky barokový maliar. Študoval tvorbu Diega Velásqueza, benátskych a flámskych majstrov, jeho vzorom bol Antonio Correggio a Anthony van Dyck. V Seville, kde viedol maliarsku dielňu, založil v roku 1660 maliarsku akadémiu. Venoval sa žánrovým obrazom, zaznamenával mystické stavy svätcov a svätíc, k jeho najčastejším témam patrí zobrazovanie Panny Márie. V tvorbe sa mu jedinečne podarilo zachytiť emotívnosť španielskeho baroka.

(detail)

„Mária zachovávala všetky tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich.“ (Lk 2, 19)